

REFERAT Natur- og Miljøudvalget 2018-2021 d. 02-11-2021

Mødedato Tirsdag d. 02. november 2021 kl. 00:00

Mødested Mødelokale 1, Skovløkken 4, Tejn

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Proces for plan- og miljøvurdering af Energiø Østersøen.....	5
Første udkast til handleplaner til Naturpolitikken.....	11
Oplæg til BAT strategi- og udviklingsplan.....	17
Ændring i BAT's køreplan for rute 10.....	24
Vedligeholdelse af rabatter og grøftekanter - intern evaluering.....	27
Anlægsbevilling til energirenoveringer i de kommunale ejendomme - ESCO fase 3.....	30
Anlægsbevilling til ændring af forløbet af kyststien på Sydbornholm.....	34
Takster for Tejn Vandværk.....	42
Anlægsbevilling til opgradering af brandsikkerheden i plejeboliger på Bornholm, spor 1	45
Motorsportsbane - Orientering om forlænget sagsbehandlingstid i Planklagenævnet og status på sag	49
Orientering om dispensation for råstofindvindingstilladelse.....	53
Orientering om afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet vedr dispensation til hus indenfor fort	56
Orientering. Politianmeldelse af spildevandsforhold.....	59
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	61
Gensidig orientering.....	63
Lukket.....	65
Lukket.....	66
Lukket.....	67
Lukket.....	68
Lukket.....	69

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	1	

Fraværende

Bemærkninger til dagsordenen

De lukkede punkter 101 til og med 105 behandles først på dagsorden, hvorefter der fortsættes fra punkt 2. Leif Olsen deltog under behandling af de lukkede punkter.

Leif Olsen forlod mødet kl. 17.40 under behandling af punkt 5 ændring af BAT's køreplan for rute 10.

Punkt 2: Proces for plan- og miljøvurdering af Energiø Østersøen

Bilag

Bilag 1: Grafisk proces

Bilag 2: Tids- og procesplan

Åbent punkt

2 Proces for plan- og miljøvurdering af Energiø Østersøen

13.35.00G01-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	2	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget orienteres,
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller,
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Energistyrelsen, Miljøstyrelsen og Bornholms Regionskommune er myndigheder for godkendelse af forskellige dele af opførelsen af havvindmølleparken Energiø Østersøen samt tilhørende landanlæg. Godkendelses- og etableringsprocessen løber fra nu og frem til at energiøen forventes at stå færdig i 2030.

Kommunalbestyrelsen gives i denne sag indsigt i processen om hvornår høringer, borgermøder samt beslutnings- og orienteringssager fremlægges politisk.

Energistyrelsen påtænker at offentliggøre høringsmateriale og starte idéhøringen af den overordnede plan primo november med høringsfrist medio december. Dette vil passe med afholdelse af vores (regionskommunens) planlagte borgermøde den 29. november 2021.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at Natur- og Miljøudvalget:

- a) Tager orienteringen til efterretning.

Natur- og miljøudvalget den 2. november 2021:

Taget til efterretning.

Kommunaldirektøren indstiller, at Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget anbefaler, at kommunalbestyrelsen:

- b) Tager orienteringen til efterretning.
- c) Godkender den beskrevne proces for behandling af det videre arbejde

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 17. november 2021:

Sagsfremstilling

Status Energiø Østersøen

Etablering af en havvindmøllepark i Østersøen med dens tilhørende landanlæg på Bornholm er besluttet i [Klimaaf tale for energi og industri m.v. af 22. juni 2020](#). Heri står der: "Partierne ønsker, at der senest i 2030 skal etableres to energiøer med i alt 5 GW tilkoblet... Den anden

energiø etableres på Bornholm og skal have en kapacitet på 2 GW. Det er en betingelse for projekterne, at de er rentable”.

I tillæg af 4. februar 2021 til aftalen suppleres med en mulighed for trinvis udbygning, altså at en del af parken kan etableres til 2030 mens resten først etableres efter 2030.

”For Energiø Bornholm noterer aftalekredsen sig, at det hensigtsmæssige tidspunkt for etablering af det samlede projekt vil afhænge af muligheden for at afsætte strømmen fra havvindmølleparkerne. I tilfælde af, at det optimale realiseringstidspunkt vurderes at være senere end 2030, vil det blive undersøgt, hvorvidt realiseringen af Energiø Bornholm i stedet kan gennemføres trinvist.”

I Klimaaftalen er aftalt en parkstørrelse på 2 GW i Østersøen. Pr. 14. oktober 2021 har Energistyrelsen dog meldt ud, at de undersøger om der i stedet kan sættes i alt 3 GW havvind op i Østersøen. Det sker ved, at de forundersøgelser Energinet laver af havområdet i Østersøen til vindmøllerne udvides til at undersøge et område, der ville kunne rumme 3 GW. I givet fald vil vindmøllerne også blive rykket tættere på land, så de står med en afstand på 15 km. fra Bornholms kyst stedet for 20 km. som først udmeldt. Det vil dog kræve en ny politisk beslutning i Folketinget, hvis de udvidede områder vil skulle anvendes til etablering af yderligere 1GW havvind (og dermed i alt 3 GW).

Status på afsætning af strømmen, at Energinet fortsat har igangværende dialog med Tyskland som mulig aftager, mens Sverige og Polen ikke har meldt sig som interesserede på nuværende tidspunkt. Der forventes en afklaring med de tyske partnere inden medio 2022. Hvorvidt energiøen kan blive rentabel og dermed realiseres, forventes der således endelig stillingtagen til i 2022 blandt parterne bag klimaaftalen af 2020.

For at realisering kan ske i 2030, hvis det endeligt besluttet af parterne bag Klimaaftalen, har Energistyrelsen dog været nødt til allerede nu at igangsætte indledende forundersøgelser og påbegynde myndighedsbehandlingen af den overordnede plan for de to energiøer Nordsøen og Østersøen. Tilsvarende har Miljøstyrelsen også påbegyndt deres forudgående godkendelsesproces. Yderligere information om dette fremgår længere nede i nærværende sag.

Energiøen benævnes i øvrigt både 'Energiø Bornholm' og 'Energiø Østersøen'. I resten af sagen her benævnes selve anlægget af havvindmølleparken og tilhørende landanlæg 'Energiø Østersøen', mens 'Energiø Bornholm' bruges om de muligheder, der følger for Bornholm.

Borgmesteren har overfor Klima, Energi- og Forsyningsminister Dan Jørgensen fremført ønske om, at det bornholmske elnet bliver tilkøbt energiøens HVDC-net. I et brev til borgmesteren af 6. september 2021 oplyser ministeren, at *”Energinet har igangsat et analysearbejde, der skal afdække de potentielle samfundsøkonomiske gevinster ved at tilkoble det bornholmske elnet til HVDC-nettet. Jeg ser frem til, at resultaterne af analysen kan skabe mere klarhed herom.”* Det forventes at denne afklaring foreligger ultimo 2021.

Energistytrelsens udmelding er, at Energiøen udover de 2-3 GW havvindmøller fordelt på to felter cirka 15 km. syd og sydvest for Bornholm, vil blive etableret med følgende anlæg på Bornholm:

- Landanlægget (også kaldet transformerstation) der konverterer strømmen mellem vekselstrøm og jævnstrøm. Dette landanlæg forventes at fylde et areal på mellem 20 og 33 hektar (afhængigt af om parkstørrelsen bliver 2 eller 3 GW).
- Kabler på land mellem havvindmøllerne, landanlægget og kablerne til udlandet og Sjælland.

Plan- og miljøvurderingsproces vedr. godkendelse af Energiø Østersøen

Godkendelse i tre faser

Opførelsen af Energiø Østersøens 2-3 GW havvindmøllepark samt tilhørende landanlæg og kabelføring kræver godkendelser med høringer og beslutninger i tre forskellige myndigheder og tre forskellige faser. Faserne, myndighederne, høringerne og beslutningerne er oplyst grafisk i bilag 1 og detaljeret i oversigten i bilag 2. Dels vil der være offentlige høringer (gul stjerne på grafikken i bilag 1) og dels vil der være høringer af Bornholms Regionskommune som berørt myndighed og politisk ansvarlig for miljø- og planforhold i de processer som Energistyrelsen og Miljøstyrelsen er myndigheder. Der er en række høringer i de formelle processer. Der er både høringer, som skal besvares på politisk niveau og tekniske høringer, som skal besvares på administrativt niveau.

Det er primært de processer, der vedrører etableringen af anlæg på land, der særligt berører Bornholms Regionskommune. Disse processer er opdelt i to faser:

Fase 1 omtales "Overordnet plan". Energistyrelsen er myndighed for den overordnede plan og miljøvurderingen af den. Som produkt af denne fase vil der ligge en Plan for Energiø Bornholm med tilhørende miljørapport. Denne proces strækker sig fra sidste kvartal af 2021 til sidste kvartal af 2022.

Fase 1 består af:

- a. Idéfase (Energistyrelsen inviterer til offentlig høring og borgermøde)
- b. Afgrænsning af miljørapport (høring af berørte myndigheder)
- c. Planforslag og miljørapport (offentlig høring og borgermøder med dels Energistyrelsen og dels regionskommunen som afsendere)

Kommunalbestyrelsen afgiver høringssvar i idéfasen til Energistyrelsen og orienteres via udvalg om Bornholms Regionskommunes tekniske høringssvar fra de berørte myndigheder. Kommunalbestyrelsen kan senere også afgive et høringssvar til planforslaget og miljørapporten, hvilket anbefales af regionskommunens administration.

Fase 2 er VVM-redegørelse for projektet og udarbejdelse af lokalplan mm. (to processer, som udføres parallelt og koordineret). Miljøstyrelsen er myndighed for miljøvurdering af det konkrete projekt, der skal gennemføres på land på Bornholm med en miljøkonsekvensrapport som produkt. Bornholms Regionskommune er myndighed for planlægning for og miljøvurdering af landanlæg og skal udarbejde et Kommuneplantillæg samt en lokalplan med tilhørende miljørapport vedrørende ilandføringen af søkabler, kabler på land til landanlæg samt landanlægget. Fase 2 strækker sig fra første kvartal af 2022 til første kvartal af 2024.

Fase 2 består af:

- a. Indkaldelse af idéer og forslag forud for planlægning sammen med 1. offentlighedsfase VVM (Vurdering af Virkninger på Miljøet). Her vil der også være en offentlig høring.
- b. Planforslag, miljørapport og miljøkonsekvensrapport (offentlig høring)
- c. Offentliggørelse af endelige planer og udstedelse af VVM-tilladelse

I fase 2 har Bornholms Regionskommune dermed to roller. Dels planlæggende myndighed for planlægning af landanlæg (rød stjerne på grafikken bilag 1) og dels samtidig berørt myndighed (blå stjerne i grafikken på bilag 1) på miljøvurdering af landanlæg, hvor Miljøstyrelsen altså er myndighed og dermed står for udarbejdelse af VVM-redegørelse/miljøkonsekvensrapport.

Kommunalbestyrelsen og de stående udvalg, Natur- og Miljøudvalget samt Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget, inddrages i de sædvanlige beslutningsprocesser i fase 2 i forbindelse med planarbejdet. Disse to udvalg holdes også orienteret om de høringssvar, der afgives af Bornholms Regionskommune som berørt myndighed (blå stjerne i grafikken på bilag 1).

Fase 3 vedrører kabelforbindelse til Sjælland. Energistyrelsen er myndighed her og denne proces strækker sig fra 2022 til 2028 og omtales som 'fase 3'. Der er ikke pt. skitseret nogle berørte processer her for regionskommunen.

Behandling i udvalg

Sagerne vil enten gå til Kommunalbestyrelsens endelige stillingtagen direkte eller også via de to fagudvalg henholdsvis Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget, der ifølge [regionskommunens kompetenceplan](#) er myndighed i forhold til Planloven og via Natur- og Miljøudvalget der er myndighed i forhold til Miljøvurdering. Der er også en enkelt sag, der foreslås at gå udelukkende til Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget.

I bilag 2 kan ses en uddybet tidsplan for de forventede sager og hvornår de behandles af henholdsvis Kommunalbestyrelsen, Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget samt Natur- og Miljøudvalget. Nedenfor er tidsplanen vist i overskrifter. Nummereringen og angivelse af stjerner referer til grafikken i bilag 1.

Kommunalbestyrelsen involveres:

- 25. november - Høringssvar vedrørende overordnet plan/idéfase for Energiø Østersøen (fase 1/gul stjerne 1).

OBS: Bilag med forslag til høringssvar tilgår nærværende sag under Supplerende sagsfremstilling når sagen går til kommunalbestyrelsen, da Energistyrelsen har meldt ud, at høringmaterialet først kan fremlægges efter nærværende Natur- og Miljøudvalgsmødes sagsfrist og efter sagsfrist for nærværende Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgsmødet. Udkast til høringssvar på vegne af kommunalbestyrelsen vil derfor blive vedlagt som bilag i supplerende sagsfremstilling til denne sag til kommunalbestyrelsesmødet 25. november. Således kan det blive behandlet på mødet og indgå i høringen med forventet høringsfrist 13. december.

- 1. kvartal 2022 - Orientering om teknisk høringssvar (afgrænsning af miljøvurdering) vedrørende overordnet plan for Energiø Østersøen (fase 1/ blå stjerne 3).
- 3. kvartal 2022 - Høringssvar vedrørende overordnet plan for Energiø Østersøen (fase 1/ gul stjerne 4).
- 4. kvartal 2023 - Beslutningssag vedrørende landanlæg (fase 2/ rød stjerne 6 og blå stjerne 8).
- 1. kvartal 2024 - Beslutningssag vedrørende landanlæg (fase 2/ rød stjerne 7 og blå stjerne 9).

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget er myndighed i forhold til Planloven. Udvalget får følgende sager til behandling (til høring samt til henholdsvis beslutning og orientering):

- 2. kvartal 2022 - Beslutningssag vedrørende landanlæg (fase 2/rød stjerne 5).
- 4. kvartal 2023 - Beslutnings- og orienteringssag vedrørende landanlæg (fase 2/ rød stjerne 6 og blå stjerne 8).
- 1. kvartal 2024 - Beslutnings- og orienteringssag vedrørende landanlæg (fase 2/ rød stjerne 7 og blå stjerne 9).

Natur- og Miljøudvalget er myndighed i forhold til Miljøvurdering. Udvalget får følgende sager til behandling (til høring samt til henholdsvis beslutning og orientering):

- 4. kvartal 2023- Beslutnings- og orienteringssag vedrørende landanlæg (fase 2/ rød stjerne 6 og blå stjerne 8).
- 1. kvartal 2024 - Beslutnings- og orienteringssag vedrørende landanlæg (fase 2/ rød stjerne 7 og blå stjerne 9).

Økonomiske konsekvenser

Der er ikke direkte økonomiske konsekvenser af denne sag. Regionskommunens ressourcetræk ift. både proces- og myndighedsarbejdet vil blive prioriteret inden for de eksisterende økonomiske rammer.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 3: Første udkast til handleplaner til Naturpolitikken

Bilag

Bilag a - Bornholms Naturpolitik

Bilag b - Naturpolitikken's arbejdsgrupper sep-okt 2021

Bilag c - Handleplan BRK går forrest

Bilag d - Handleplan Sammenhængende natur på Nordbornholm

Bilag e - Handleplan Sikre og genoprette værdifuld natur

Bilag f - Handleplan Mere bynær natur

Bilag g - Handleplan for Grøn dannelse på Bornholm

Bilag h - Handleplan Grøn ø - fælles digital portal

Bilag i - Handleplan Bedre adgang til Bornholms Rekreative Netværk

Bilag j - Handleplan Kortlægning af værdifuld natur

Bilag k - Handleplan Kommunikation og motiverende formidling

Bilag l - Årshjul til 2025

Åbent punkt

3 Første udkast til handleplaner til Naturpolitikken

01.05.00P22-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	3	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Naturpolitikken blev godkendt af kommunalbestyrelsen før sommerferien. Nu fremlægges de strategiske indsatsområder inklusive første udkast til handleplaner, som skal føre naturpolitikken ud i praksis. På baggrund af input fra de politiske drøftelser og en offentlig høringsperiode skal de endelige handleplaner færdiggøres, så de kan fremlægges til politisk godkendelse i foråret 2022.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller at:

- Udvalget godkender de strategiske indsatsområder
- Udvalget drøfter første udkast til handlingsplaner for hvert af de strategiske indsatsområder
- Udvalget indledende drøfter, hvordan den politiske tilgang til prioritering af handlinger i handleplanerne er sammenholdt med øvrige lovpligtige opgaver
- Udvalget sender første udkast til handleplaner i 6 ugers høring

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

- Godkendt.
- Drøftet.
- Drøftet.
- Følgende udkast sendes i høring: Bilag C - samtlige punkter. Bilag D - pkt. 1. Bilag E - pkt. 3. Bilag F - punkt 1, 2 og 3. Bilag G - punkt 4, 5, 7, 8 og 9. Bilag H - pkt. 1. Bilag I - pkt. 2 og 6. Bilag J - pkt. 1. Bilag K - pkt. 2.

Niclas Fick kan ikke medvirke, idet han indstiller et forslag om, at der i 2022 tages udgangspunkt i handlinger beskrevet i bilag C, og at der udføres forsøg med borgerinddragelse ift. ønsker om tilgængelighed på rekreative arealer. Endelig ønskes at der udføres 3-4 forsøg med opsamling af græs efter slåning, samt en monitorering af flora og fauna i disse forsøgszoner. Monitorering foreslås eventuelt finansieret via ansøgning til biodiversitetspuljen.

De øvrige strategispor prioriteres igangsat efter nærmere drøftelse og beslutning i udvalget for årene 2023, 2024 og 2025.

Sagsfremstilling

Indledning

Naturpolitikken for Bornholm (se bilag a) blev godkendt af kommunalbestyrelsen på [KB-møde 24. juni](#). I den forbindelse blev det besluttet, at arbejdet med at udarbejde konkrete

handleplaner skulle igangsættes og forelægges Natur- og Miljøudvalget til godkendelse inden høring.

Der foreligger nu første udkast til handleplaner for 9 strategiske indsatsområder. Med handleplanerne lægges der op til, at der kan igangsættes handlinger og indsatser, som vil være synlige for bornholmerne allerede i 2022. Det gælder i særlig grad på de kommunale arealer. Med indsatsområdet "BRK går forrest" vil Bornholms Regionskommune vise vejen for, hvordan vi kan virkeliggøre naturpolitikens visioner (mål) om at skabe mere plads til naturen og give vores lokale bidrag til at standse den globale biodiversitetskrise, som er udgangspunktet for naturpolitikens tilblivelse.

Det første udkast til handleplanerne er det foreløbige resultat af 6 arbejdsgruppers indsats efter sommerferien. Arbejdsgrupperne har været sammensat i et miks af kommunale medarbejdere og repræsentanter fra organisationer og foreninger, som har været inddraget fra starten af naturpolitikens tilblivelse (se bilag b).

Der er behov for at bearbejde og kvalificere handleplanerne yderligere. Blandt andet skal ressourcetrækket for de berørte centre afklares mere præcist. Når administrationen alligevel nu vælger at fremlægge et udkast til handleplaner til politisk behandling, er der tre årsager. For det første får det nuværende Natur- og Miljøudvalg mulighed for at behandle handleplaner til deres "egen" politik, inden nuværende valgperiode ophører.

For det andet er det vigtigt, at offentligheden blandt andet via høring inddrages så tidligt som muligt i processen, så de endelige handleplaner er så bredt forankrede i det bornholmske samfund som muligt.

Og endelig for det tredje er det vigtigt, at der kommer en fælles forventningsafstemning mellem udvalget og administrationen om prioriteringen af realiseringen af naturpolitikens indsatser sammenholdt med øvrige opgaver, herunder myndighedsopgaver. Der er brug for en drøftelse af, hvor langt det politiske ejerskab til naturpolitikken rækker, når ressourcerne er knappe og handlingerne f.eks. kan resultere i forlængede sagsbehandlingstider.

For at forstå udgangspunktet for naturpolitikken og udkast til de første handleplaner, som nu fremlægges, er det værd at fremhæve, at Naturpolitikken kan ses som en naturlig fortsættelse af Bright Green Island visionen og især Bornholmermål nr. 7 "Bornholm gør sin naturrigdom til en del af bundlinjen" (se

[link\[http://www.brightgreenisland.dk/nyheder/Documents/PDF_BrightGreenIsland_vision2018_pdf.pdf\]\(http://www.brightgreenisland.dk/nyheder/Documents/PDF_BrightGreenIsland_vision2018_pdf.pdf\)](http://www.brightgreenisland.dk/nyheder/Documents/PDF_BrightGreenIsland_vision2018_pdf.pdf)).

Strategiske indsatsområder

Arbejdet med og retningen for de kommende indsatser og handlinger frem til 2025 er rammesat i 9 strategiske indsatsområder (se nedenstående skema).

Naturpolitik Naturpolitik Naturpolitik	Naturpolitikens visioner (mål) som dækkes af indsatsen			
	Vi er fælles om naturen	Mere plads til naturen	Vi handler bæredygtigt	Mere viden og formidling
BRK går forrest BRK viser vejen på egne arealer og i planarbejdet	X	X	X	X
Sammenhængende natur på Nordbornholm En prioriteret indsats i et caseområde for Grønt Danmarkskort		X		
Sikre og genoprette værdifuld natur Fortsætte med at gøre det, som virker. Starte nyt, som har stor værdi.		X		
Mere bynær natur I samarbejde med borgerne – vi starter med indlandsbyerne	X	X	X	X
Grøn dannelse på Bornholm Fortsætte indsatsen med børn og unge. Og udbrede den til de voksne	X		X	X
Grøn Ø – fælles digital platform Måltrettet de voksne – borgere/turister/erhverv/lodsejere	X		X	X
Bedre adgang til Bornholms Rekreative Netværk Indledningsvis med udgangspunkt i eksisterende stier og faciliteter.			X	X
Kortlægning af vores værdifulde natur Som grundlag for "kloge" og langsigtede beslutninger og handlinger			X	X
Kommunikation og motiverende formidling En koordineret indsats, som sikrer inddragelse og medejerskab	X		X	X

Udgangspunktet for at definere indsatsområderne har været, at indsatser i størst mulig grad skal opfylde naturpolitikens visioner (mål). Dette er illustreret ved afkrydsning i skemaet ovenfor.

Indsatsområderne er et udtryk for en prioritering af naturpolitikens udfoldelse, som administrationen på baggrund af arbejdet i arbejdsgrupperne lægger op til. Indledningsvis rækker indsatsområderne frem til 2025, hvor naturpolitikken skal evalueres. Flere af indsatsområderne har dog et mere langsigtet perspektiv, som rækker udover 2025. I det hele taget er det vigtigt at have for øje, at mange af de positive effekter, som vi ønsker at opnå med naturpolitikken, først vil vise sig flere år ude i fremtiden. Det gælder f.eks. naturgenopretningsprojekter og omlægninger i vores skove.

Tempoet i igangsættelse af de 9 indsatsområder vil være forskelligt og afhængigt af de tilgængelige ressourcer og rammebetingelser.

I 2022 vil det især være indsatsområdet "BRK går forrest", som vil kunne udfolde handlinger i praksis. Der er forberedt en lang række handlinger og indsatser på de kommunale arealer - i byerne, skovene og langs vejene - som vil være synlige for borgere og brugere allerede i 2022. Det gælder f.eks. omlægning af pleje af græsarealer, idrætsområder, rastepladser mv., så naturens gives mere plads og gøres mere urørt.

De øvrige 8 indsatsområder vil i større udstrækning skulle bruge 2022 til at lave de indledende undersøgelser og den forberedende projektering, herunder afklaring af finansiering, før de kan sættes i gang for alvor. Det gælder f.eks. projekter med stort behov for borgerinddragelse (f.eks. "Mere bynær natur") og naturgenopretningsprojekter, hvor jordopkøb eller jordfordeling er elementer (f.eks. "Sammenhængende natur på Nordbornholm").

I hele inddragelsesprocessen har meldingen fra borgere og organisationer entydigt været, at der er behov for øget formidling og viden for at sikre opbakning og medejerskab til naturpolitikken på Bornholm. Derfor kom visionen (målet) "Mere viden og formidling" med som en af de fire visioner (mål) i naturpolitikken. For at sikre, at der sker en prioriteret indsats hér, er "Kommunikation og motiverende formidling" blevet et selvstændigt indsatsområde. Et samarbejde mellem BRK og NaturBornholm, hvor NaturBornholm varetager hovedansvaret for indsatsområdet, er det bærende element i det indsatsområde.

Første udkast til handleplaner

Til hvert indsatsområde er der tilknyttet en handleplan (se bilag c-k). Handleplanerne er en samling af handlinger og indsatser, som i praksis skal medvirke til indsatsområdets realisering. Der kan være handlinger, som går på tværs eller igen mellem indsatsområder. Det er søgt synliggjort i teksten, når det er tilfældet.

Det er vigtigt at understrege, at handleplanerne foreligger i første udkast. Der skal både være plads til tilretning på baggrund af indkomne bemærkninger i høringsperioden, samt herefter en nøjere belysning af ressourceforbruget på opgaverne. På baggrund af udvalgets drøftelser og input fra høringsperioden skal der arbejdes videre med handleplanerne henover vinteren 2021-22. Det foreliggende udkast til handleplaner er derfor et forsøg på at skabe et tidligt overblik over, hvilke handlinger, som administrationen anser for mulige og hensigtsmæssige at realisere, såfremt de nødvendige ressourcer er til rådighed.

På den baggrund ønskes der en drøftelse i Natur- og Miljøudvalget af handleplanernes prioritering set i forhold til den nuværende opgavebelastning og ressourcekravet i centrene.

Tidsplan for færdiggørelse af handleplaner

Under forudsætning af, at udvalget godkender at sende første udkast til handleplaner i høring, vil følgende proces sættes i gang

15. nov. 2021	6 ugers høringsperiode Første udkast til handleplaner udsendes til Grønt Dialogforum samt offentligheden. Bornholms Erhvervsråd, Horesta Bornholm samt DGI Bornholm inddrages som høringsberettigede organisationer.
Jan.-mar. 2022	Behandling af høringssvar Tilpasning og yderligere kvalificering af handleplaner Arbejdsgrupper geninddrages i nødvendigt omfang
Apr. 2022	Endelige handleplaner lægges frem til politisk godkendelse i NMU Evt. budgetforslag bringes videre til budgetprocessen for budget 23

Organisering

Såfremt udvalget godkender at sende naturpolitikens første udkast til handleplaner i høring, vil projektorganisationen arbejde videre med handleplanerne som angivet i tidsplanen ovenfor.

Naturpolitikens nuværende projektorganisation opløses i forbindelse med godkendelsen af de endelige handleplaner. Det videre ejerskab for implementering, opfølgning og videreudvikling af naturpolitikens handleplaner overgår herefter til de enkelte centre, idet Center for Natur, Miljø og Fritid bliver tovholder for naturpolitikken.

Naturpolitikens handleplaner skal årligt evalueres hvert forår (første gang i foråret 2023), således at handleplanerne kan tilrettes og budgetforslag kan fremlægges rettidigt (se bilag I).

Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat (Udvikling) faciliterer Bornholms Regionskommunes samarbejde med NaturBornholm vedrørende udarbejdelse og opdatering af kommunikationsplan i forhold til Indsatsområdet "Kommunikation og støttende formidling".

Det politiske engagement og medejerskab bliver afgørende, når handleplanerne skal realiseres i praksis. Mange af de indsatser og tiltag, som der lægges op til, må forventes at give anledning til debat i det bornholmske samfund. Det er derfor vigtigt, at administrationen og det politiske udvalg i den kommende tid går hånd i hånd i forhold til at kvalificere og nuancere debatten og bakke op om naturpolitikken, når den skal udfoldes i praksis.

Økonomiske konsekvenser

Der er på budget 2022 ikke afsat særskilte midler til at folde naturpolitikens handleplaner ud i praksis. Det er derfor en forudsætning, at de fremlagte handlinger for 2022 kun kan gennemføres i det omfang, som det er muligt indenfor centrenes eksisterende budgetter.

Ressourcetrækket for de berørte centre afklares mere præcist i forbindelse med udarbejdelse af de endelige handleplaner.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 4: Oplæg til BAT strategi- og udviklingsplan

Bilag

Bilag 1 - BAT strategi- og udviklingsplan 261021 (002)

Bilag 2 - tilbagemeldinger fra interessenter

Åbent punkt

4 Oplæg til BAT strategi- og udviklingsplan

13.05.10A00-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	4	

Politisk sagsgang

Natur- og miljøudvalget beslutter

Resumé

BAT har udarbejdet et oplæg til en strategi- og udviklingsplan frem til 2026. Strategi- og udviklingsplanen har været til drøftelse på NMU møde den 24. august. Planen har været i høring og til drøftelse. På den baggrund er der udarbejdet et 2. oplæg til drøftelse.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- Oplæg til BAT's strategi- og udviklingsplan drøftes.
- Oplæg til strategi- og udviklingsplan sendes til kommentering i Særligt udvalg for Klima og Bæredygtighed.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

- Drøftet.
- Godkendt.

Sagsfremstilling

BAT's strategi- og udviklingsplan har været i høring og til drøftelse hos

- Bornholms Ældreråd
- Bornholms Handicapråd
- BAT's Brugerråd
- Destination Bornholm
- Særligt udvalg for klima og bæredygtighed
- BAT's AfdelingsMED

BAT har ud fra tilbagemeldingerne udarbejdet et 2. oplæg til en strategi- og udviklingsplan (bilag 1). Tilbagemeldingerne (bilag 2) har været overvejende positive.

Ud fra tilbagemeldingerne er projektet om Strategien for Grøn mobilitet skiftet ud med BAT's mobilitetsplan. BAT har erfaret ud fra tilbagemeldinger især fra særligt udvalg for klima og bæredygtighed, BAT's brugerråd og Destination Bornholm, at BAT skal have sin egen mobilitetsplan, hvor der arbejdes med fremtidens transport – både i forhold til den grønne omstilling, men også tilpasset til ønsker om forskellige typer transport – og mobilitet.

I forhold til projektet "busflåden" er der medtaget alternativ til elbusser – og en busflåde der er differentieret på størrelse er også inddraget.

I forhold til projektet "udvikling af køreplan" er der introduceret flere typer analyser og tilføjet et samarbejde med Destination Bornholm, der ud over at repræsentere turisterhvervet også har omkring 600 bornholmske virksomheder, der har behov for kollektiv transport til både kunder og medarbejdere.

De væsentlige ændringer er i pejlemærket, busflåden og at BAT skal have sin egen mobilitetsplan.

Pejlemærke:

"BAT er øens grønne trafikselskab, med en mobilitetsplan der sikrer grøn transport til skole, uddannelse, arbejde, fritids og kulturaktiviteter. Samtidig udgør BAT en integreret del af den samlede mobilitet på Bornholm, der gør det attraktivt at bosætte sig og være turist på hele øen. Dertil er BAT en aktiv del af BRK, der sørger for transport af de øvrige centres borgere til dagtilbud, læge og andre tilbud."

BAT's mobilitetsplan:

Mobilitetsplanen er hjørnestenen i det pejlemærke der er sat op for BAT. Dels for at medvirke aktivt til den grønne omstilling, men også for at vinde passagererne tilbage efter corona. BRK har en strategi for grøn mobilitet. BAT har været med i processen og ser sig som en naturlig del af BRK's grønne mobilitet. Arbejdet med grøn mobilitet har vist, at BAT har brug for en mobilitetsplan – og at mobilitet udvikles i tæt samarbejde med BRK og det øvrige Bornholm.

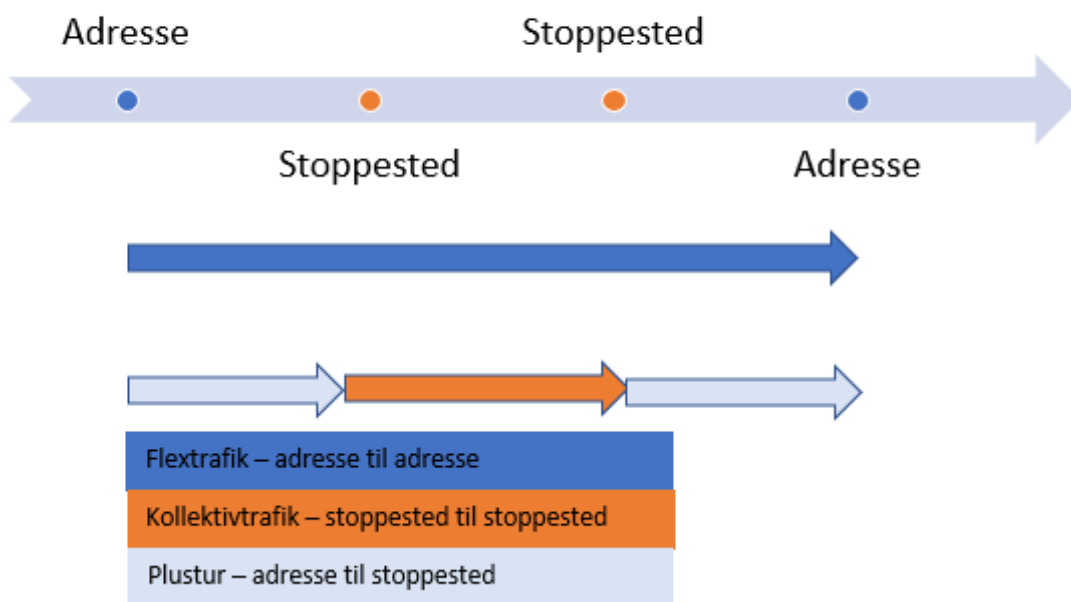
Strategien for grøn mobilitet har fastsat mål for CO2 reduktion allerede frem mod 2025. CO2 reduktionerne i BRK's strategi for grøn mobilitet er kun en del af BAT's mobilitetsplan, da der ud over en grøn profil, også er en målsætning om at BAT skal vinde kunderne tilbage til den kollektive transport. Corona har sat et stort aftryk i omsætningen og derfor skal der tænkes nye veje for dels at vinde kunderne tilbage, men også for at udnytte muligheden for at udvikle en mobilitetsplan, der integrerer til andre transportformer og ser frem mod mobility as a Service (MaaS).

Som det er i dag, har BAT 2 typer af transport – rutetrafik fra stoppested til stoppested og Offentlig Service Kørsel, hvor borgere transporteres fra dør til dør. Servicekørsel er kun for borgere der er visiteret hertil. BAT er det eneste trafikselskab i Danmark, der har et køreplanssystem der med timesdrift fra tidlig morgen til sen aften dækker hele det område der hører ind under trafikselskabet. Der er et stort ønske blandt BAT's brugere og interessenter der gerne ser at der indføres flextrafik på lige fod med de øvrige trafikselskaber i Danmark. Ud over Flextrafik bør der også ses på transport fra adresse til stoppested – det som andre trafikselskaber kalder plusture. Ved plusture menes, at trafikselskabet varetager kørsel fra adresse til stoppested og fra stoppested til adresse.

Busstørrelser

I arbejdet med en mobilitetsplan skal der også indgå analyser af kapaciteter på de forskellige typer kørsel. Disse analyser skal afdække behov for kapacitet på kørsel til og fra Campus/skole/arbejde – kørsel i sommerperioden og de tidsrum, hvor der primært køres for at sikre infrastrukturen. Hvis det arbejde viser, at BAT bør have mindre busser til noget af kørslen, vil det have indflydelse på de kommende businvesteringer – uanset om der investeres i el- eller dieselbusser.

De tre transportformer – Flextur, Bustur og Plustur

Figuren viser de tre transportformer i regi af den kollektive transport.

BAT anbefaler at der ses på alle tre transporttyper i en fremtidig mobilitetsstrategi. Samtidig skal der ses på integration mellem alle transportformer – Færge, fly, bus, bil, delebil, lejebil, cykler (egne og lejecykler), løbehjul etc. Den kollektive transport har tradition for at være isoleret fra de andre transportformer, med egne stationer og stoppesteder. Hvis BAT kommer til at tilbyde flere transportformer, skal der også ændres på trafikale knudepunkter, fremfor terminaler og stoppesteder. Det giver en bedre samlet mobilitet hvis flere transportformer /mobilitetstyper kan kobles sammen og integreres.

For at vinde passagererne tilbage til den kollektive transport er der landsdækkende tiltag. Disse er under udvikling og transportministeriet har sat fokus på disse tiltag. BAT vil tage dialogen med brugerråd og andre interessenter om tiltag for at vinde passagererne tilbage. I det arbejde skal der ikke kun fokuseres på hvad der kører og hvordan – der skal også ses på hvorfra der køres. BAT tilbyder én af flere mobilitetsformer og for at integrere til disse, er det vigtigt at tænke trafikale knudepunkter ind som en del af den offentlige trafik.

Busflåden:

“BAT er øens grønne trafikselskab” – for at indfri den målsætning, er det nødvendigt at skifte til emissionsfri drivmidler. Forskningen siger på nuværende tidspunkt at EL er fremtiden for den kollektive transport – hvilket de øvrige trafikselskaber i Danmark også bekræfter. BAT er det eneste trafikselskab der ikke har elbusser i drift, men der er 4 på vej til ibrugtagning i midten af 2022.

BRK's strategi for grøn mobilitet sætter krav om fornyelse til BAT's fremtidige busflåde.

Busflåden i dag er ældre og et ekstra fokus på en fornyelse er nødvendig.

Det er politisk vedtaget at BAT frem til 2025 skal bringe en politisk sag op som skal finde en afklaring på hvordan busflåden udskiftes til emissionsfri drivmiddel senest i 2030, og der ligger et større arbejde heri. Da der ligger en udskiftning af 10 busser i 2023, skal det ligeledes afklares hvorvidt disse busser skal være elbusser eller traditionelle dieselbusser.

BAT er i gang med at anskaffe de første 4 elbusser til ibrugtagning medio 2022. Dernæst ligger en udskiftning af 10 busser til senest 2023. Projektet Grøn buspulje blev godkendt af kommunalbestyrelsen den 25/2. [Kommunalbestyrelsen: 25-02-2021 kl. 18:00 \(brk.dk\)](#) .

10 nye busser i 2023 på el vil være en merudgift på op til 20.000.000 kroner i anskaffelsessum af busserne. En dieselbus koster ca. 1,4 mio. kroner og en elbus koster ca. 3,2 mio. kroner. Uanset om busserne anskaffes ved kontantkøb eller leasing i en 10-årig periode, er udgiften den samme.

Det koster mindre at drive en elbus. COWI har i maj 2020 udarbejdet en rapport for Midttrafik og BAT har fået BEOF til at hjælpe med en beregning på brændstofudgifter på elbusser og nye dieselbusser. BEOF's beregninger viser, at 10 busser med et årligt km forbrug på 150.000 km. giver en besparelse på ca. 950.000. Over en 10-årig periode vil det svare til 9.500.000 kroner. – forudsat en ens prisforskel mellem diesel og el.

Der ligger en yderligere besparelse på service og vedligehold. Der er mindre udgifter i service og vedligehold på elbusser end der er på dieselbusser. Hvor stor den besparelse er for BAT, er ikke kendt endnu. Samtidig vil der være en overgang, hvor BAT har behov for at servicere begge typer busser – og skal have uddannet personale i at servicere elbusser og udstyret værksted og klargøring til de nye busser. Derfor anmoder BAT om at bruge perioden frem til 2026 til at få oparbejdet viden om servicering af elbusser og fundet ud af de reelle udgifter på service og vedligehold af elbusser i BAT's kontekst. BAT kører op mod dobbelt så mange km. årligt i forhold til andre udkørselssteder, så det er vanskeligt at foretage 1:1 sammenligninger på besparelser på service og vedligehold hos andre trafikselskaber. De nyeste udbud viser at det er billigere med elbusser end dieselbusser – Nordjyllands Trafikselskabs udbud af bybusser viser dette, og i busdrift skal der ses mere på TCO i bussernes afskrivningsperiode end på anskaffelsessummen. Men, da dette er et helt nyt kapitel i den offentlige transport på Bornholm, så er de samlede TCO på en busflåde drevet på el ikke kendt og der er parametre der er svære at svare på om det reelt bliver billigere.

Det der er billigere med elbusser i forhold til dieselbusser er:

- Drivmiddel – el
- Mindre brug af reservedele
- Mindre service og reparationer

Det der gør elbusser dyrere end dieselbusser

- Væsentlig højere anskaffelsessum
- Ny type bus kræver uddannelse og omskoling af mekanikere.
- Hvis der skal skiftes batteri i bussens levetid, vil det være en væsentlig fordyrelse.

Dertil er skal der defineres en snitflade mellem BAT's egne mekanikere og leverandørens, da BAT ikke vil kunne varetage reparationer på elektriske dele. Denne snitflade afgøres i udbud og BAT har ingen viden om dette på nuværende tidspunkt.

Usikkerheder – ubekendte faktorer i forhold til andre trafikselskaber.

- Holdbarhed og garanti på batteri. BAT's busser kører ca. dobbelt så langt som andre. Kan batteriet holde til det – og hvilke konsekvenser vil det få, hvis batteripakkerne skal skiftes på et tidspunkt i leasingperioden.
- Slidte batterier med lav kapacitet kan udfordre de kendte vognløb og stille krav til et større antal driftsbusser.

Derfor kan TCO blive både dyrere og billigere end dieselbusser. De nyeste udbud viser at det er billigere med el – og med den viste besparelse på drivmiddel, er der indikationer på at TCO bliver billigere, jo flere km, der køres pr. år. Men, hvis batteripakken skal skiftes undervejs i bussens levetid, kan det gøre den samlede TCO dyrere.

Da, der anmodes om busser i 2023 – der skal køre i 10 år, går disse busser langt udover tidsrammen i denne strategi- og udviklingsplan.

Skulle det derfor vise sig, at der ligger en besparelse på driften af elbusser, anmoder BAT derfor om at en eventuel besparelse på service og vedligehold kan omprioriteres til oparbejdelse af viden, for at være klar til en fuld elektrificering i 2025-2026.

Opsummering: Det vil koste ca. kr. 10.500.000 ekstra for 10 nye elbusser – afskrevet over en 10-årig periode. Det er overvejende sandsynligt, at en besparelse på reservedele og service vil modsvare denne merudgift.

En elektrificering kræver også en etablering af en ladeinfrastruktur.

Økonomisk vurdering, busflåde: Det kan koste op til ca. 10.500.000 kroner ekstra for 10 nye elbusser.

Dertil en investering på 3.000.000 kroner til strømforsyning og opsætning af ladestandere til at sikre en ladeinfrastruktur til en fuld elektrificering af BAT's busflåde. Der er en tendens til at opladning foregår på busdepoterne med almindelige ladestandere til store biler. De væsentlige dyrere ladestandere – pantografer – bliver ikke anvendt i nye projekter, hvilket forklarer den relativt lave investeringssum.

Et alternativ til elbusser kan være at se på emissionsfri diesel – HVO diesel. Power-2-X er ikke en teknologi der er tilgængelig før efter 2025 – og i arbejdet med grøn mobilitet blev det konkluderet at den teknologi ikke er til offentlig Bustransport, men til tungere transport. Derfor er HVO diesel et alternativ, der også er i brug i den offentlige transport i dag. HVO diesel er fremstillet af organisk materiale og har et markant mindre CO2 aftryk – ca. 86% mindre CO2 aftryk pr. liter. Da der er en forskel i brændværdi, vil den faktiske reduktion være 1-2 procent mindre. Traditionel diesel har en belastning på 3,41 kg/l og HVO diesel har en belastning på 0,48 kg/l. Det er stadig en dieseltpe og vil udvikle røg og partikler. HVO diesel er dyrere end traditionel diesel, men fordelene er at der ikke skal investeres i nyt materiel – men det forudsættes at der findes et tankanlæg på Bornholm.

Fortsættes drift af dieselbusser, men skifter brændstof til HVO diesel, vil den grønne omstilling kunne foregå hurtigere. Dertil vil den grønne omstilling kunne foregå på den eksisterende vognpark. Reduktion i CO2 vil med HVO diesel kunne reducere CO2 udslip med 85%. Da brændstof er dyrere end diesel, vil det være en ekstraomkostning.

BRK har en indkøbsaftale med Q8 om levering af diesel og det er muligt at indkøbe diesel via SKI aftale med rabat. BAT har set på tallene og HVO Diesel er væsentligt dyrere end almindelig diesel. Der er en rabatordning på SKI aftalen, som gør at HVO diesel vil være ca. 30% dyrere end almindelig diesel. Med et forbrug på ca. 8.000.000 kr/år – vil det koste ca. 2,4 mio. kroner mere pr. år – forudsat rabatordningerne fastholdes.

Investering i nye dieselbusser vil være de samme som i dag pr. bus.

BAT anbefaler at arbejde videre med elbusser, uagtet der ikke er en referenceramme på regionalkørsel på el. Sydtrafik starter op på regionalkørsel på el i vejle til efteråret 2022, så der er planer om regionalkørsel på el i andre trafikskaber. HVO diesel vil kun kunne reducere med 85% CO2 udledning. Denne reduktion stemmer ikke overens med reduktionsmålene for strategien for grøn mobilitet. HVO vil være anvendelig til at opnå hurtige CO2 reduktioner, men vil være fordyrende.

Økonomiske konsekvenser

Der er umiddelbart ingen direkte økonomiske konsekvenser af dette udkast. De enkelte projekter kan have en økonomisk konsekvens, men disse vil blive beskrevet og fremlagt som separate sager til politisk behandling.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 5: Ændring i BAT's køreplan for rute 10

Åbent punkt

5 Ændring i BAT's køreplan for rute 10

13.05.00A00-0007

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	5	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

BAT er blevet opmærksom på nogle uhensigtsmæssigheder med rute 10, og ønsker derfor at tilpasse køreplanen. Ændringerne kan foretages uden ekstrakørsel, og derfor er der ingen økonomiske konsekvenser forbundet hermed.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller at:

- ændringerne på rute 10 i køreplanen godkendes.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:
Anbefales.

Sagsfremstilling

Der er uhensigtsmæssigheder med rute 10, og derfor behov for nogle småændringer i køreplanen. Ændringerne kan foretages uden ekstrakørsel, og derfor er der ingen økonomiske konsekvenser forbundet hermed.

Den bus der kører rute 10 afgår fra Rønne havn, men bliver først sat i rute fra Snellemark. Det betyder, at de passagerer der skal med rute 10 fra Rønne Havn skal billettere og påstige en anden bus på havnen og skifte bus på Snellemark. Den uhensigtsmæssighed kan nemt rettes ved at sætte bussen i rute fra Rønne Havn.

Den bus der kører rute 10 med start i Hasle på de to morgenture – kl. 4:49 og kl. 6:39, udgår fra Rønne Havn. Ved at sætte bussen i rute fra Rønne Havn og køre direkte til Hasle, vil det være en forbedring af ruten.

Begge ændringer kan foretages uden ekstraomkostninger, da køretid, og derved brændstofforbrug, er uændret.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 6: Vedligeholdelse af rabatter og grøftekanter - intern evaluering

Åbent punkt

6 Vedligeholdelse af rabatter og grøftekanter - intern evaluering

05.01.08K08-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	6	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Natur- og Miljøudvalget besluttede i foråret 2021 at sætte fokus på hvordan vi kan øge biodiversiteten i grøfter og rabatter langs vejene. Indsatsen skulle fokusere på den oplevede omfattende klipning af rabatterne som borgerne selv foretager. Det blev besluttet at indsatsen skulle indeholde en kontakt til alle de lodsejere der blev observeret at klippe vejrabatter og grøfter med anmodning om ikke længere at klippe vejrabatten eller grøfter foran ejendommen. På Natur- og Miljøudvalgets møde den 24. august 2021 besluttedes, at der på mødet i september fremlægges forslag til processen for evaluering af ordningen i år. På Natur- og Miljøudvalgets møde den 28. september 2021 besluttedes at udvalget ønsker en evaluering baseret på internt input på deres mødet 2. november m.h.p. at beslutte grundlaget for 2022. Resultatet fremlægges på mødet i Natur- og Miljøudvalget den 30. november 2021.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- Administrationens erfaringer tages til efterretning og drøftes.
- Øvrige erfaringer deles, drøftes og sammenholdes med administrationens.
- Udvalget på den baggrund peger på mulige indsats i 2022. De mulige indsats belyses yderligere på mødet den 30/11, hvor de endelige indsats besluttet.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

- Drøftet og taget til efterretning.
- Drøftet.
- Mulig indsats: Informativ kampagne samt udsendelse af skrivelse ved overtrædelse.

Sagsfremstilling

Natur- og Miljøudvalget har truffet beslutning om, at lodsejere der fra 2021 uden aftale med kommunen egenhændigt klipper grøfter og rabatter ved deres ejendom skal orienteres om, hvorledes kommunen vedligeholder grøfter og rabatter. Dette sker ved at kommunens Vejservice lægger et brev i postkassen ved den pågældende ejendom.

Der gøres opmærksom på, at kommunen slår rabatterne langs vejene af hensyn til trafiksikkerhed og vedligehold af vejkonstruktionen, men også at der de seneste år er kommet mere og mere fokus på plante og dyreliv i vejrabatter og grøftekanter.

Lodsejer bliver samtidig bedt om ikke at klippe vejrabatten eller grøfter foran ejendommen.

Eneste undtagelse er klipping omkring private indkørsler, hvis der pga. højt græs er dårlige oversigtsforhold. Her må der efter behov udføres privat klipping af 5-10m rabat på begge sider af indkørslen. Hertil kan der udenfor byområder, for virksomheder med eget CVR.nr., som har "pluk selv-salg af blomster, bær, frugt, etc.", meddeles administrativ dispensation til privat slåning af grøftekanter, hvis saglige hensyn taler herfor.

Erfaringer fra 2021

Vejservice har rundt regnet delt 600 breve ud til lodsejere, til hvilket der indtil videre er registreret anvendt 96 mandtimer på. Hertil vurderes det at kommunens driftsplanlæggere sammenlagt har anvendt mere end 50 timer på opgaven. I vejmyndigheden har sagsbehandlerne modtaget en række opkald fra lodsejere, som har haft spørgsmål og bemærkninger til ordningen og det skønnes her at der er anvendt 75 timer på opgaven. De henvendelser som vejmyndigheden har modtaget har primært haft sigte på supplerende information om baggrunden for det nye tiltag og hertil en række henvendelser fra lodsejere som ønsker dispensation med begrundelse om, at de er bekymrede for trafiksikkerheden eller at de ikke synes det ser pænt og ordentligt ud.

Der er ikke lavet en fyldig registrering af effekten af indsatsen. En indsats der også er blevet debatteret på både sociale medier, lokale medier samt nationale medier. Nogle borgere er ophørt med at slå. Andre borgere har insisteret på fortsat at slå grøftekanter og rabatter ud for egen ejendom. Et gennemgående element i debatterne er udover elementet med at "det skal se ordentligt ud" trafiksikkerhed og en oplevet utryghed ved begrænset oversigt.

Indsatsen har derfor også medført en debat om hvorvidt den slåningspraksis som kommunen selv gennemfører er tilstrækkelig i forhold til trafiksikkerhed.

Videre proces

På Natur- og Miljøudvalgets møde den 24. august 2021 besluttedes, at der på mødet i september fremlægges forslag til processen for evaluering af ordningen i år.

På baggrund af erfaringerne fra 2021 foreslog administrationen den 28. september at den fremadrettede indsats deles i to:

- Borgerrettet kampagne i 2022. Her vil administrationen fremlægge et forslag til kampagne i foråret 2022.
- Drøftelse af kommunens nuværende praksis for grøfte- og rabatklipning i forhold til optimering af trafiksikkerheden. Her vil administrationen internt og som en del af arbejdet med udmøntning af naturpolitikken komme med oplæg til en politisk drøftelse af om den nuværende plan for pleje af vej- og grøftekanter skal justeres.

På Natur- og Miljøudvalgets møde den 28. september 2021 besluttedes at udvalget ønskede yderligere en evaluering baseret på internt input på deres mødet 2. november. Evalueringen skal danne baggrund for et udpege mulige fremadrettede indsatser, som beskrives frem mod møde i udvalget den 30. november 2021. På dette møde besluttes næste års indsatser endeligt.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

**Punkt 7: Anlægsbevilling til energirenoveringer i de kommunale ejendomme
- ESCO fase 3**

Åbent punkt

7 Anlægsbevilling til energirenoveringer i de kommunale ejendomme - ESCO fase 3

82.09.00P20-0004

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	7	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I henhold til Bornholms Energistrategi 2025 samt Bornholms Regionskommunes vision "Grøn Bæredygtig Ø" besluttede kommunalbestyrelsen den 24. november 2011, at iværksætte "Intern ESCO Scenarie 4". Ejendomsservice har derfor siden 2012 arbejdet med at gennemføre energioptimeringer i kommunens ejendomme.

Da der til stadighed viser sig muligheder for energibesparende tiltag, anbefales det at iværksætte ESCO – fase 3.

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2021 blev det besluttet, at afsætte midler til dette formål. Center for Ejendomme og Drift søger hermed om en anlægsbevilling til projektet.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller at:

- a) der gives en anlægsbevilling på i alt 12.000.000 kr. til energirenoveringer i de kommunale ejendomme. Anlægsbevillingen svarer til de i budget 2021-2024 afsatte rådighedsbeløb.
- b) anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget.

Natur- og Miljøudvalget den 28. september 2021:

Udsættes.

Direktøren indstiller at:

- a) der gives en anlægsbevilling på 3.000.000 kr. til energirenoveringer i de kommunale ejendomme fase 3. Anlægsbevillingen svarer til det i budget 2021 afsatte rådighedsbeløb.
- b) anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Ejendomsservice har siden 2012 arbejdet på at energioptimere kommunens ejendomme og har på nuværende tidspunkt bl.a. opsat 23 solcelleanlæg, opsat i nærheden af 22.000 indendørs LED-lysarmaturer og, der er renoveret eller udskiftet varme- og ventilationsanlæg i

hovedparten af kommunens større bygninger. Disse tiltag har tilsammen med andre projekter givet en tilbagebetalingstid på ca. 12 år.

Kommunen har mulighed for at spare yderligere på driftsbudgettet, hvis ESCO – fase 3 iværksættes.

Der er stadig bygninger, hvor der er muligheder for nye energibesparende projekter. Da der er en rivende udvikling indenfor udstyr til energibesparelser, og priserne er faldende, kan tiltag, som for få år siden var uøkonomiske, nu realiseres.

Projektet drejer sig om energirenoveringer i kommunens bygninger generelt, dvs. børnehaver, skoler, plejecentre, idrætshaller osv.

Da de "lavt hængende frugter" allerede er høstet, må der nu forventes en simpel tilbagebetalingstid på ca. 15 år.

I de tidligere ESCO-faser var anlægsbevillingssagerne vedlagt en liste over de arbejder, der skulle udføres og, hvilke bygninger, der var omfattet. Listen dannede grundlag for anlægsbevillingen. Det var en oversigt over tiltag, der var kendt på bevillingstidspunktet, og dermed ikke en endelig opgørelse over opgaver.

I 2020, da ESCO-projektets fase 2 var godt i gang, anbefalede Ejendomsservice, at projektets resterende rådighedsbeløb skulle anvendes ud fra påviste behov for energioptimerende tiltag, og fortsat ud fra det generelle princip om en maksimal tilbagebetalingstid på 12½ år. Baggrunden for anbefalingen var, at der hele tiden dukker nye egnede emner til energibesparelser op.

Den 29. juni 2020 godkendte kommunalbestyrelsen, at principperne for energioptimerende tiltag i ESCO-projektets fase 2 ændres, så arbejderne ikke udføres ud fra en liste, men ud fra påviste behov.

På den baggrund foreligger der ikke en sådan liste, som bilag til denne sag, idet det forudsættes, at de ændrede principper også gælder for ESCO-projektets fase 3, dog som nævnt med en tilbagebetalingstid på ca. 15 år i stedet for 12½ år.

Det kan oplyses, at følgende tiltag pt. er under forberedelse inden for det næste års tid:

- Lys - Haslehallens omklædning
- Varme, ventilation og lys - Kommunikationscenteret
- Varme og ventilation - Sandemandsgården
- Varme og Ventilation - Svanekehallen
- Lys - Svaneke Bibliotek
- Lys, aula - Kongeskærskolen.
- Varmestyring - Hasle Gl. Rådhus

Økonomiske konsekvenser

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2021 blev det besluttet at afsætte rådighedsbeløb til iværksættelse af ESCO – fase 3 for i alt 12.000.000 kr., idet der blev afsat 3.000.000 kr. i hvert af årene 2021–2024.

Der søges om en anlægsbevilling på i alt 12.000.000 kr. til iværksættelse af energirenoveringer i de kommunale ejendomme ESCO – fase 3, idet der som nævnt er afsat rådighedsbeløb til formålet i budgettet.

Anlægsudgiften lånefinansieres. Der er tilsvarende afsat rådighedsbeløb for i alt 12.000.000 kr. til lånoptagelse, 3.000.000 kr. i hvert af årene 2021-2024.

Lånene optages årligt i marts/april måned, hvor der optages lån på sidste års låneramme. Der vil blive ansøgt om anlægsbevilling til lånoptagelse i forbindelse hermed.

Supplerende sagsfremstilling

Administrationen har undersøgt spørgsmålet om hvorvidt kommunalbestyrelsen kan vælge at stoppe ESCO fase 3 og dermed undlade at give den fulde anlægsbevilling på 12.000.000 kr.

Der kan godt gives en anlægsbevilling på 3 mio. kr. i den aktuelle sag uden at kommunalbestyrelsen er forpligtet til at forhøje anlægsbevillingen i de kommende år. Den siddende kommunalbestyrelse kan til hver en tid beslutte at stoppe for ESCO fase 3.

Hvis kommunalbestyrelsen beslutter at stoppe projektet i de kommende år, vil det afsatte budget til både anlægsarbejdet og til lånoptagelse blive fjernet.

Økonomiske konsekvenser

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2021 blev det besluttet at afsætte rådighedsbeløb til iværksættelse af ESCO – fase 3 for i alt 12.000.000 kr., idet der blev afsat 3.000.000 kr. i hvert af årene 2021–2024.

Anlægsudgiften finansieres ved optagelse af lån. Der blev tilsvarende afsat rådighedsbeløb for i alt 12.000.000 kr. til lånoptagelse, 3.000.000 kr. i hvert af årene 2021-2024. Lånene optages årligt i marts/april måned, hvor der optages lån på sidste års låneramme. Der vil blive ansøgt om anlægsbevilling til lånoptagelse i forbindelse hermed.

Der søges i denne sag om en anlægsbevilling på 3.000.000 kr. til opstart af anlægsarbejdet med energirenoveringer i de kommunale ejendomme, ESCO – fase 3, idet der som nævnt er afsat rådighedsbeløb til formålet i budgettet.

Anlægsbevillingen vil efterfølgende blive ansøgt forhøjet med 3.000.000 kr. hvert år til og med 2024, og samtidig vil sagen blive vedlagt en oversigt over de energirenoveringer, der er blevet udført for det forgange års rådighedsbeløb.

**Punkt 8: Anlægsbevilling til ændring af forløbet af kyststien på
Sydbornholm**

Åbent punkt

8 Anlægsbevilling til ændring af forløbet af kyststien på Sydbornholm

01.05.15P20-0017

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	8	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

På budgettet for 2021 er der afsat rådighedsbeløb på 300.000 kr. til at ændre forløbet af kyststien på Sydbornholm, således at den på de strækninger hvor den går på stranden, forlægges til markkanter og naturarealer oppe i land. Efter gennemgang af stiforløbet og forhandlinger med lodsejere står det klart, at det afsatte rådighedsbeløb ikke rækker til en omlægning på hele strækningen. Strækningen fra Boderne til Lufthavnen anses for den vigtigste strækning at omlægge. Derfor foreslår administrationen, at man udsætter en evt. omlægning af strækningen ved Dueodde fra Sandvejen til Pilegårdsvej, som skønnes at koste ca. 100.000 kr. Det vurderes, at en omlægning på strækningen fra Boderne til Lufthavnen, hvor behovet for omlægning er størst, vil koste 320.000 kr.

Der søges i denne sag om godkendelse af stiforløbet samt en anlægsbevilling på 320.000 kr.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- stiforløbet med rød markering på strækningen fra Boderne til Lufthavnen godkendes og gennemføres.
- stiforløbet, hvor der ikke er enighed med lodsejer gennemføres, som administrationen anbefaler.
- der gives en anlægsbevilling på 320.000 kr. til ovennævnte projekt.
- udgiften finansieres af det til formålet afsatte rådighedsbeløb på 300.000 kr. i budget 2021 samt 20.000 kr. fra driftsbevilling 52, Teknik, natur og miljø, naturforvaltning, og
- anlægsbevillingen gives til Center for Natur, Miljø og Fritid under Natur- og Miljøudvalget

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:
Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Center for Natur, Miljø og Fritid har haft en dialog med de 9 lodsejere, der bliver berørt af omlægningen, på strækningen fra Boderne til Lufthavnen Efter flere forhandlinger er der nu

opnået enighed med de 7 lodsejere om forløbet. 2 lodsejere er der ikke opnået fuld enighed med.

Flere steder har lodsejerforhandlingerne resulteret i, at stien flyttes fra stranden til kyststiens oprindelige forløb på de noget ustabile skrænter, hvorfra den blev flyttet for 10 – 15 år siden pga. jordskred. Stien anlægges som en trampesti uden nogen form for belægning. Trapperne bliver som hovedregel anlagt som "jordtrapper" hvilket vil sige at der bliver sat et bræt på højkant for hvert trin. Trinnet bliver opfyldt med jord. Broerne over de små vandløb bliver simple træbroer.

Ejeren af matr.nr. 42c, Aaker, er ikke enig i administrationens forslag om et forløb gennem skoven, men vil have den til at gå uden om på marken i stedet. Forløbet gennem skoven, via en eksisterende sti, er dog at foretrække da der er en sti hvor publikum i forvejen har adgang jf. Naturbeskyttelseslovens § 23 og fordi det bliver vanskeligt at lede publikum forbi stien videre ad vejen mod nord og rundt om skoven. Ruten nord om skoven vil fordyre projektet med ca. 15.000 kr.

Ejeren af matr.nr. 2d, Arnager har bedt om, at man ser på muligheden for at lægge stien nede på skrænten på en del af strækningen. Dette vil indebære en fordyrelse af projektet med ca. 100.000 kr. og være mindre ideel.

Hvis der ikke opnås enighed med de sidste to lodsejere, og der skal eksproprieres en adgangsret, vil der komme yderligere udgifter til ekspropriationen. I det tilfælde vil sagen komme til fornyet politisk godkendelse.

Oversigtskort over ændring af sydkyststiens forløb

Detailkort:

Ejer af matr.nr. 42c, Aaker, har accepteret at stien forlægges til hans mark, men vil ikke have den til at forløbe gennem skoven ad en eksisterende sti, som han mener sommerhusejerne i området har lavet uden hans medvirken. I stedet vil han have den til at forløbe på marken ad den gule markering. Administrationen anbefaler linjeføring gennem skoven, idet der er en sti hvor publikum i forvejen har adgang jf. Naturbeskyttelseslovens § 23 og fordi det bliver vanskeligt at lede publikum forbi stien videre ad vejen mod nord og rundt om skoven.

Med ejer af matr.nr. 44a, Aaker, er det aftalt at stien følger samme trace` som kyststien oprindeligt gjorde. På matriklens sydøstre del vil stien fortsat ligge på stranden da det er eneste mulighed for at passere Stangegård, med mindre man går nord om bygninger og have.

Med ejer af matr.nr. 91d, Aaker, er det aftalt at stien følger samme trace` som kyststien oprindelig gjorde.

Mellem de to matrikler skal der etableres en lille bro over et vandløb.

Med ejer af matr.nr. 45a, Aaker, er det aftalt at stien går i markkanten i matriklens østlige del, herefter ned gennem bakkerne syd for gården, hvorefter den følger stien til Risegårdsvandfaldet et stykke. Der etableres en bro over Risebækken og videre mod vest til Pæregårds jorder. Desuden laves to trapper i den østlige del.

Matrikel 45 a er meget svært passabel på grund af terrænets beskaffenhed, med meget leret jord som en gang imellem skrider ud i havet. Ejer ønsker ikke at stien placeres i markkanten tæt forbi gården, hvilket også kan opleves ubehageligt for forbipasserende. Derfor er der truffet aftale om dette forløb.

Med ejer af matr.nr. 46a, Aaker, er det aftalt at stien følger samme trace` som kyststien oprindelig gjorde.

Med ejer af matr.nr. 90a, Aaker, er det aftalt at stien følger samme trace` som kyststien oprindelig gjorde, bortset fra at den følger markkanten på et længere stykke i matriklens østlige del. Der skal etableres en trappe op til marken.

Med ejer af matr.nr. 49a, Aaker, er det aftalt at stien følger samme trace` som kyststien oprindelig gjorde, bortset fra at nedgangen fra marken til kystskrænten flyttes mod vest, så man undgår en meget lang trappe. Her kan skrænten passeres ad en trampesti uden trappeanlæg.

Med ejer af matr.nr. 8q, er det aftalt at stien følger en markvej i det østlige skel, inden den drejer til venstre langs et stendige. Herefter via en ny trappe ned i Mølle dalen, hvor der

etableres en ny sti langs vandløbet i bunden af dalen. Der laves en lille bro over vandløbet, hvorefter stien følger Naturstyrelsens sti op til rastepladsen. Fra rastepladsen følges cykelstien hen til Naturstyrelsens shelterplads, hvor den nye sti rammer den nuværende kyststi.

Med ejer af matr.nr. 2d, Arnager Fiskerleje, Nylars, er der lavet aftale om et nyt forløb af kyststi langs markkanten fra Arnager til "Verdens ende" ved skellet til lufthavnen. Lodsejeren ønsker dog en linjeføring nede på skrænten noget af vejen. Dette anses dog for en vanskelig opgave på grund af terrænet beskaffenhed og fordi det indebærer at der skal laves 2 trapper mere. Administrationen anbefaler en linjeføring i markkanten.

Der udbetales en erstatning til lodsejerne for et to meter bredt tracé, på 20 kr./m² på markjord og 10 kr./m² på naturarealer/skov. Der udbetales ikke erstatning hvor stien anlægges i det oprindelige tracé, da der er betalt erstatning en gang.

Økonomiske konsekvenser

Center for Natur, Miljø og Fritid, Natur søger om en anlægsbevilling på 320.000 kr. til omlægning af kyststi mellem Boderne og lufthavnen.

Projektet søges finansieret af det til formålet afsatte rådighedsbeløb på 300.000 kr. i det vedtagne budget for 2021 samt 20.000 kr. fra driftsbevilling 52 Teknik, natur og miljø, naturforvaltning.

Anlægsbudget	Kroner
Lodsejererstatninger	97.300
Anlæg af trapper	110.000
Anlæg af broer	50.000
Stimarkering	19.200

Rydning af stistrækning (træer og buske)	44.000
Anlægsbudget i alt, afrundet	320.000

Finansiering	Kroner
Rådighedsbeløb i budget 2021	-300.000
Bevilling 52 Teknik, natur og miljø, naturforvaltning	-20.000
Finansiering i alt	-320.000

Man må forvente at de årlige driftsudgifter til vedligeholdelse af kyststien øges fra de nuværende ca. 145.000 kr. til ca. 200.000 kr., da der vil være flere tekniske anlæg, flere skilte og øvrig afmærkning. Desuden at der, med mange års mellemrum, er en lille risiko for mindre jordskred enkelte steder som vil kræve at stien genetableres på korte strækninger. Det forventes, at den øgede udgift til løbende vedligeholdelse kan holdes indenfor nuværende driftsbudget på området (bevilling 52 Teknik, natur og miljø) ved prioritering og mindre justering af det generelle serviceniveau på stierne.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen

Punkt 9: Takster for Tejn Vandværk

Bilag

Projektplan

ØEPU 21-04-2021

Takstblad 2022

Vandregning eksempel

Årsregnskab 2020

Åbent punkt

9 Takster for Tejn Vandværk

13.02.00S55-0011

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	9	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Tejn Vandværk ønsker at udskifte en rentvandsbeholder af ældre dato og at optage lån i den forbindelse. Lånet tænkes finansieret med en forhøjelse af det årlige bidrag pr. ejendom på 261 kr.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- takstændringerne godkendes.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Godkendt.

Sagsfremstilling

Rentvandsbeholderen er det mest sårbare punkt på et vandværk, og bakteriel forurening af vand skyldes næsten altid problemer med rentvandsbeholderen. Denne skal derfor altid være i god vedligeholdelsesstand og udskiftes, når reovering ikke længere er økonomisk rationelt.

Den ene rentvandsbeholder på Tejn Vandværk er fra 1967 og i dårlig stand og står overfor udskiftning. Samtidig kan det bedst betale sig at udskifte den anden tank fra 1985.

Bilag 1 beskriver det samlede projekt. Tankene er i øjeblikket serieforbundne, og det påtænkte tostrengede forløb giver en langt højere forsyningsikkerhed.

Tejn Vandværk har fået Plan- og Økonomiudvalgets godkendelse af en lånegaranti på op til 4,75 mill. kr., under forudsætning af, at Natur- og Miljøudvalget kan godkende de nødvendige takstændringer (bilag 2).

Takster fra vandværker behandles ordinært på det første møde i det nye år, men vandværket har bedt om en fremrykket behandling, så arbejdet kan sættes i gang.

Der anmodes om en forhøjelse af det faste årlige bidrag pr. ejendom fra 1225 kr. til 1486 kr. ekskl. moms. Samlet forslag til nyt takstblad er bilagt (bilag 3)

En regning ved et typisk vandforbrug er vist i bilag 4. Den samlede betaling inklusive afgifter er omkring 3.850 kr. så forhøjelsen er på ca. 6,5 %.

Hertil kommer betaling til afledning af vand til kloak og diverse afgifter, hvilket bringer den samlede betaling for håndtering af vand op på 9-10.000 kr. ved et forbrug på 150 m³.

Det er administrationens indtryk, at vandpriser ikke opleves som udfordrende af private husholdninger, men at virksomheder med stort vandforbrug er meget følsomme over for stigninger i kubikmeterprisen. Stigninger bør derfor, som det er ønsket her, så vidt muligt lægges på det faste bidrag pr. ejendom.

På grund af sin størrelse er Tejn Vandværk ikke omfattet af Vandsektorloven. Det kan dog bemærkes, at valget om at optage lån fremfor at spare op i en årrække er i tråd med Vandsektorlovens hensigt, hvor Forsyningssekretariatet anser det som samfundsøkonomisk uheldigt, at store formuer er bundet i de almene vandværker.

Takster for almene vandværker skal årligt fremlægges til godkendelse. Såfremt driftsoverskuddet er unødvendigt højt, når lånet er tilbagebetalt, skal taksterne tilpasses til den tid.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 10: Anlægsbevilling til opgradering af brandsikkerheden i plejeboliger på Bornholm, spor 1

Åbent punkt

10 Anlægsbevilling til opgradering af brandsikkerheden i plejeboliger på Bornholm, spor 1

82.00.00G01-0257

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	10	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte den 25. juni 2020 en anlægsbevilling på 10.049.000 kr. til rådgiverydelser og anlægsarbejder til opgradering af brandsikkerheden på plejecentrene Klippebo og Aabo efter henvendelse fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Anlægsbevillingen blev givet på foreløbige forudsætninger på grund af sagens hastende karakter, og det blev i sagen i juni 2020 forudsat, at anlægsbevillingen skulle justeres når de konkrete forudsætninger for projektet blev kendt, forventeligt i efteråret 2020.

Sagen om justering af anlægsbevillingen forelægges dog først nu, idet opstarten på projektet blev forsinket, og der er i processen ændret i forudsætningerne, således at anlægsbevillingen nu alene skal omfatte opgradering af brandsikkerheden på Plejecenter Aabo.

Justeringen af anlægsbevillingen samt optagelse af lån indebærer, at der bevillingsmæssigt tilbagesføres 9.074.000 kr. til kassebeholdningen.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at

- a) anlægsbevillingen til brandsikkerhed spor 1 reduceres med 6.249.000 kr., så den herefter udgør 975.000 kr. ekskl. moms vedr. servicearealer og 2.825.000 kr. inkl. moms vedr. boliger, begge vedr. Plejecenter Aabo,
- b) der gives tillægsbevilling til rådighedsbeløb på -6.249.000 kr. i 2021, således at rådighedsbeløbene herefter udgør 773.705 kr. ekskl. moms vedr. servicearealer og 2.258.333 kr. inkl. moms vedr. boliger,
- c) der gives bevilling til optagelse af lån og tillægsbevilling til rådighedsbeløb til optagelse af lån i 2021 på -2.825.000 kr., og
- d) nettobeløbet ved justering af rådighedsbeløbene på 9.074.000 kr. tilføres kassebeholdningen.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen godkendte den 25. juni 2020 en anlægsbevilling på 10.049.000 kr. ekskl. moms til rådgiverydelser og anlægsarbejder til opgradering af brandsikkerheden på plejecentrene Klippebo og Aabo.

Anlægsbevillingen blev givet ud fra foreløbige overslag over udgifterne samt under forudsætning af, at bevillingen kunne rumme afholdelse af udgifterne til opgradering af brandsikkerheden på begge plejecentre. Der var på det tidspunkt ikke foretaget en opdeling af bevillingen på hhv. boligdelen og servicearealerne på de to plejecentre, og der havde ikke været en dialog med Lejerbo, som ejer af Klippebo, om fordeling/afholdelse af anlægsudgifterne vedrørende Klippebo.

Plejecenter Klippebo

Efter konsultation med BDO, kommunens revisionselskab, blev det afklaret, at Bornholms Regionskommune ikke kunne afholde udgifter til opgradering af brandsikkerheden på Plejecenter Klippebo. I stedet skulle Lejerbo afholde og finansiere den påkrævede opgradering, og kommunalbestyrelsen godkendte den 17. september 2020 på den baggrund en ansøgning fra Lejerbo om optagelse af lån på i alt 5,6 mio. kr. samt kommunegaranti for lånet. Dermed udgår denne del af projektet af anlægsbevillingen.

Bornholms Regionskommune har forestået udbud af projektet samt projektstyring, og har i anlægsfasen afholdt udgifterne som udlæg for Lejerbo. Det kan bemærkes, at udgifterne til projektet er blevet lavere end oprindeligt estimeret. Projektet er endnu ikke afleveret da et udvendt rør skal omlægges pga. en fejlprojektering.

Lejerbo finansierer anlægsudgifterne ved optagelse af lån. Det medfører både en lejestigning for beboerne og en lejestigning for regionskommunens leje af servicearealerne. Den endelige lejestigning på servicearealerne er endnu ikke kendt, og stigningen er ikke indarbejdet i budgettet for 2022.

Plejecenter Aabo

Anlægsudgifterne til opgradering af brandsikkerheden på Aabo fordeles med den sædvanlige fordelingsnøgle mellem boliger og servicearealer på 70/30. Den del af bevillingen der vedrører boligerne skal gives inkl. moms, da momsen ikke kan fratrækkes på boligdelen. Der skal samtidig gives bevilling til optagelse af et tilsvarende lån til finansiering af anlægsudgiften vedr. boligdelen, idet ydelserne på lån indregnes i huslejen.

Det bemærkes, at udgifterne til projektet er blevet lavere end oprindeligt estimeret. Der vil blive redegjort nærmere for dette i forbindelse med aflæggelse af anlægsregnskab for projektet. Projektet er endnu ikke afleveret, men det er sat i drift i foråret 2021, og de anførte beløb i tabel 1 er baseret på de afholdte udgifter.

Anlægsbevillingen til opgradering af brandsikkerheden på Plejecenter Aabo skal herefter udgøre følgende beløb:

Tabel 1: Anlægsudgifter vedr. Plejecenter Aabo

Anlægsudgifter til servicearealer (ekskl. moms)	975.000 kr.
Anlægsudgifter til boliger (inkl. moms)	2.825.000 kr.
Samlet anlægsbevilling	3.800.000 kr.

Der optages lån på 2.825.000 kr. til finansiering af anlægsudgifterne vedr. boligdelen. Der er taget højde for dette i driftsbudgettet for boligerne og ved fastsættelsen af huslejen for 2022. Kommunalbestyrelsen har den 23. september 2021 godkendt lejeforhøjelsen i forbindelse med godkendelse af regnskab 2020 samt budget 2022 for de kommunale pleje- og handicapboliger.

Optagelsen af lånet sker når anlægsprojektet er endeligt afsluttet og tilpasses så det svarer til anlægsudgifterne vedr. boligerne (inkl. moms).

Økonomiske konsekvenser

De ændrede forudsætninger for anlægsbevillingen til opgradering af brandsikkerheden, spor 1, betyder, at der netto er et samlet finansieringsbehov på 975.000 kr. jf. tabel 2.

Tabellen viser dels hvordan anlægsbevillingerne skal justeres og dels hvordan rådighedsbeløbene i 2021 skal justeres. Forskellen på de to beløb udgøres af de udgifter der er afholdt i 2020, idet det rådighedsbeløb der ikke blev brugt i 2020 er overført til 2021.

Tabel 2: Justering af anlægsbevilling og rådighedsbeløb i 2021, Plejecenter Aabo

Hele kroner	Anlægsbevilling	Rådighedsbeløb i budget 2021
Anlægsudgifter til servicearealer (ekskl. moms)	975.000	773.705
Anlægsudgifter til boliger (inkl. moms)	2.825.000	2.258.333
Samlet anlægsbevilling	3.800.000	3.032.038
Oprindelig anlægsbevilling af 25. juni 2020	10.049.000	9.281.038
<i>Reduktion af anlægsbevilling / rådighedsbeløb til anlæg</i>	<i>-6.249.000</i>	<i>-6.249.000</i>
Optagelse af lån	-2.825.000	-2.825.000
Beløb der tilbageføres til kassebeholdningen	9.074.000	9.074.000

Den samlede anlægsbevilling/rådighedsbeløbene reduceres med 6.249.000 kr., og efter finansiering gennem optagelse af lån tilbageføres der 9.074.000 kr. til kassebeholdningen.

Kommunalbestyrelsen besluttede den 25. februar 2021 at iværksætte en opgradering af brandsikkerheden på kommunens egne plejecentre og botilbud i spor 2A. Der fremsendes samtidig med denne sag en sag om anlægsbevilling til anlægsarbejder i spor 2A samt bevilling til låneoptagelse, finansieret af kassebeholdningen med 2.897.700 kr.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen.

Punkt 11: Motorsportsbane - Orientering om forlænget sagsbehandlingstid i Planklagenævnet og status på sagsbehandlingen

Bilag

Meddelelse fra Planklagenævn om forlænget sagsbehandlingstid

Åbent punkt

11 Motorsportsbane - Orientering om forlænget sagsbehandlingstid i Planklagenævnet og status på sagsbehandlingen

09.40.05K02-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	11	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget orienteres

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget orienteres

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget orienteres

Resumé

Bornholms Motor Sport har anmodet om at etablere en motorsportsbane på Bolbyvej 12, 3782 Klemensker. Bornholms Regionskommune har vedtaget et kommuneplantillæg og en lokalplan med tilhørende miljørapport til motorsportsbanen. Planer og miljørapport er begge påklaget til Planklagenævnet den 25. april 2019. Planklagenævnet har forlænget sagsbehandlingstiden og forventer at træffe afgørelse inden udgangen af januar 2022. Motorsportsbanen udgør samtidig et konkret projekt, som kræver miljøvurdering samt miljøgodkendelse. Sagsbehandlingen for det konkrete projekt kan fortsætte.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- Orienteringen tages til efterretning

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Bornholms Motor Sport har anmodet om at etablere en motorsportsbane for folkerace og ATV på Bolbyvej 12, 3782 Klemensker. Motorsportsbanen ligger i det åbne land og kræver både planlægning samt sagsbehandling af det konkrete projekt.

Bornholms Regionskommune har på baggrund af ansøgning fra Bornholms Motor Sport

- vedtaget kommuneplantillæg og lokalplan med tilhørende miljørapport
- meddelt vandløbstilladelse til rørlægning af grøft
- meddelt landzonetilladelse til etablering af en sø
- meddelt tilladelse til vandindvinding fra søen
- meddelt afgørelse om ikke miljøvurderingspligt af det konkrete projekt
- meddelt miljøgodkendelse til en motorsportsbane

Vedtagelsen af kommuneplantillæg og lokalplan blev påklaget til Planklagenævnet. Miljørapporten til planerne blev også påklaget til Planklagenævnet. Begge klager blev modtaget i Planklagenævnet den 25. april 2019.

Afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt for det konkrete projekt blev påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som modtog klagen den 3. juli 2018.

De øvrige afgørelser blev ikke påklaget.

Planklagenævnet har den 28. april 2020 meddelt, at nævnet ikke var i stand til at behandle sagen indenfor den forventede sagsbehandlingstid og at sagen kunne blive færdigbehandlet inden udgangen af 3. kvartal 2021. Planklagenævnet henvendte sig igen den 22. september 2021 og meddelte, at nævnet ikke var i stand til at færdigbehandle sagen inden udgangen af 3. kvartal og at nævnet nu forventede at kunne afgøre sagen inden udgangen af januar 2022.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet traf afgørelse i klagen over afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt for det konkrete projekt den 19. oktober 2020. Bornholms Regionskommunes afgørelse blev ophævet og hjemvist til fornyet sagsbehandling.

Både miljøvurderingen af kommuneplantillæg og lokalplan samt afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt for det konkrete projekt er truffet efter miljøvurderingsloven.

Miljøvurderingsloven handler både om miljøvurdering af planer og om miljøvurdering af konkrete projekter (VVM). De to typer af miljøvurderinger er reguleret af hver deres EU-direktiv. De to typer miljøvurderinger kaldes henholdsvis miljørapport og miljøkonsekvensrapport.

Da der er sammenfald i lovgivningen og procedurerne for en plan og et projekt i forhold til miljøvurderingsloven, er det muligt at gennemføre sagsbehandlingen parallelt. Det er dog ikke et krav. Bornholms Regionskommune vurderede i forbindelse med Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse, at det ikke var hensigtsmæssigt at afvente Planklagenævnets afgørelse, der på det tidspunkt forventeligt lå næsten et år ude i fremtiden. Sagsbehandlingen for det konkrete projekt blev derfor genoptaget med det samme.

En afgørelse for et konkret projekt efter miljøvurderingsloven danner grundlag for projektets miljøgodkendelse. Da afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt blev ophævet, medførte det, at også miljøgodkendelsen blev ophævet. Der skal derfor også meddeles en ny miljøgodkendelse.

Sagsbehandlingen for det konkrete projekt er nået dertil, at Bornholms Motor Sport selv har anmodet om, at Bornholms Regionskommune gennemfører en miljøvurdering af det konkrete projekt. Bornholms Regionskommune har udarbejdet et afgrænsningsnotat om, hvad miljøkonsekvensrapporten for det konkrete projekt skal indeholde. Afgrænsningsnotatet har været i offentlig høring og er efter høringen blevet rettet til. Det endelige afgrænsningsnotat er meddelt Bornholms Motor Sport, der som bygherre har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten. Bornholms Regionskommune afventer at modtage en miljøkonsekvensrapport fra Bornholms Motor Sport. Når Bornholms Regionskommune modtager miljøkonsekvensrapporten vil denne danne grundlag for både en tilladelse efter miljøvurderingsloven og en miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Miljøkonsekvensrapporten, tilladelsen efter miljøvurderingsloven samt miljøgodkendelsen efter miljøbeskyttelsesloven skal i offentlig høring forud for en politisk behandling i Natur- og Miljøudvalget og derefter Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget inden en samlet afgørelse endeligt kan vedtages af Kommunalbestyrelsen.

Såfremt Bornholms Motor Sport leverer en miljøkonsekvensrapport i løbet af november, forventes den politiske behandling at kunne gennemføres i marts-april 2022.

Da Bornholms Regionskommune har kørt en særskilt miljøvurderingsproces for det konkrete projekt, vil denne i udgangspunktet kunne fortsætte, således at afgørelsen for det konkrete projekt kan træffes som planlagt i marts-april 2022. Såfremt Planklagenævnet inden udgangen af januar 2022 træffer afgørelse vedrørende kommuneplantillæg, lokalplan og tilhørende miljørapport, og denne ophæver planerne eller miljørapporten, kan en fornyet sagsbehandling, der behandler planerne særskilt genoptages sideløbende og den viden, som er indkommet i forbindelse med sagsbehandlingen af det konkrete projekt kan inddrages i arbejdet med planerne og disses miljørapport.

Økonomiske konsekvenser

Job-, Udviklings og Fritidsudvalget har ydet tilskud til etablering af motorsportsbanen. Motorsportsbanen har været under etablering og tilskuddet er udbetalt.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 12: Orientering om dispensation for råstofindvindingstilladelse

Åbent punkt

12 Orientering om dispensation for råstofindvindingstilladelse

01.09.00A00-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	12	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget orienteres

Resumé

Udvalgsformanden har den 7. oktober 2021 anmodet om en redegørelse i sagen omkring meddelelse af tidsbegrænset dispensation for en række vilkår i brydningstilladelsen for Moseløkken Stenbrud.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- orienteringen tages til efterretning.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

På baggrund af initiativ fra Zurface A/S, der har retten til at indvinde råstoffer i granitbruddet i Moseløkken ved Allinge, blev der juni 2021 afholdt et møde med råstofmyndigheden i Bornholms Regionskommune om muligheden for at give en tidsbegrænset dispensation på en måned fra en række krav i den råstofindvindingstilladelse, der regulerer indvindingen af råstoffer fra moseløkkebruddet.

Der søges om dispensation til midlertidig fjernelse af en støjvold, udvidede arbejdstider og ændret transportrute.

Der er telefonisk dialog mellem Zurface og BRK om dispensationsansøgningen i juli og august måned.

Der bliver 24. juli klaget over fjernelse af støjvolden fra en nabo. Denne klage bliver besvaret den 28. juli. Klager følger den 29. juli op på svaret af 28. juli. Denne henvendelse bliver beklageligvis først besvaret 1. oktober.

Det vurderes efter intern høring af miljøtilsynet (støj) og vejmyndighed (anvendelse af alternativ rute i perioden), at der godt kan gives dispensation efter råstoflovens § 3 henset til den korte periode og at der foretages retablering af eventuelle skader på vejanlæg, hvilket meddeles Zurface den 29. august 2021.

Der bliver givet dispensation for følgende elementer i september måned:

- Punkt 6.5 – støjreduktion og visuel afskærmning
- Punkt 6.8 – vejadgang
- Punkt 6.10 - arbejdstider

For hvert af punkterne blev der foretaget en konkret vurdering af erhvervsmæssige hensyn overfor de negative påvirkninger på natur- og miljøbeskyttelse efter råstoflovens § 3. Det blev generelt vurderet, at den negative påvirkning i forhold til miljøbeskyttelse var af kort udstrækning (1 måned) og den generelle påvirkning i forhold til naturbeskyttelse ikke umiddelbart var negativ. Der blev desuden lagt vægt på følgende generelle forhold:

- Dispensationen er tidsbegrænset
- Der ikke sker væsentlige ændringer i driftstiden
- De oprindelige forhold reetableres hurtigst muligt
- Der ikke tidligere har været søgt om dispensation
- Der ikke kan forventes yderligere forlængelse af dispensationen

I forbindelse med meddelelse af dispensationen er der ikke sket den høring af naboerne, der skal foretages efter råstoflovens § 12. Dette er en klar fejl, som Natur og Miljø beklager.

Der blev den 20. september 2021 klaget over larmen fra bruddet og den manglende støjvold og anmodet om aktindsigt. Der kvitteres for modtagelse samme dag og klagen besvares sammen med aktindsigten den 1. oktober.

Natur og Miljø fører tilsyn med bruddet i Moseløkken den 6. oktober for så vidt angår etablering af støjvolden og overholdelse af driftstider. Det konstateres, at støjvolden ikke er færdig etableret (ca. 20 %) skønt dispensationen er udløbet. Ved tilsynet blev Natur og Miljø opmærksomme på at der muligvis er graveaktivitet udenfor det tilladte brydnings- og arbejdsområde. Natur og Miljø får forholdet bekræftet ved nyt tilsyn den 7. oktober.

Der meddeles den 8. oktober et standsningspåbud for al aktivitet i bruddet indtil støjvolden er reetableret. Der meddeles ligeledes standsningspåbud for området, hvor der er konstateret graveaktivitet udenfor brydnings- og arbejdsområdet.

Natur og Miljø er i dialog med Zurface om hurtigst mulig reetablering af støjvolden og lovliggørelse af aktiviteten udenfor brydnings- og arbejdsområdet.

Natur og Miljø skal beklage, at der ikke er blevet svaret på klagen af 29. juli hurtigere samt at der ikke har fundet den påkrævede nabohøring sted i forbindelse med udfærdigelse af dispensationen.

Natur og Miljø har på baggrund af denne sag skærpet opmærksomheden på procedurerne omkring råstofsager, så dette ikke gentager sig.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 13: Orientering om afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet vedr dispensation til hus indenfor fortidsmindebeskyttelseslinje

Bilag

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Åbent punkt

13 Orientering om afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet vedr dispensation til hus indenfor fortidsmindebeskyttelseslinje

01.05.02K02-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	13	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget orienteres

Resumé

Bornholms Regionskommune, Natur og Miljø har 13. september 2021 modtaget en afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser at realitetsbehandle en klage over Bornholms Regionskommunes afgørelse af 25. marts 2020 om dispensation til opførelse af et enfamiliehus inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på Vagtbodgade 6 i Arnager.

Afgørelsen begrundes med at klager ikke er klageberettiget.

Natur og Miljø tager klagenævnets afgørelse til efterretning.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- Orienteringen tages til efterretning

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune har den 25. marts 2020 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, jf. § 65, stk. 2, meddelt dispensation til opførelse af et nyt enfamiliehus inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, som ligger omkring en større skanse i Arnager.

I kommunens afgørelsen om dispensation er der lagt vægt på, at byggegrunden ligger i eksisterende bymæssig bebyggelse, at der er anden bebyggelse tættere på fortidsmindet end det ansøgte, og at det ikke vurderes at have en væsentlig synsmæssig påvirkning af fortidsmindet eller det kulturmiljø, som fortidsmindet er en del af. Desuden har kommunen vurderet, at det ansøgte byggeri skalamæssigt og arkitektonisk svarer til den omgivende bebyggelse.

Kommunens afgørelse om dispensation er 18. december 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af naboer til det nye hus.

I klagen er bl.a. fremført at anden bebyggelse tættere på fortidsmindet ikke tilsidesætter nugældende lovgivning, at byggeriet vil skille sig ud og virke meget dominerende i forhold til den øvrige bebyggelse i området, og at byggeriet vil lukke for indsynet til skansen fra den vestlige ende af Vagtbodgade og Varpeløkken.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 86, stk. 1, kan afgørelser efter lovens § 18, stk. 1, jf. § 65, stk. 2, påklages af:

1. adressaten for afgørelsen,
2. ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
3. offentlige myndigheder,
4. en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
5. lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
6. landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
7. landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Ejere af omkringliggende ejendomme er således ikke klageberettigede, idet nabohensyn/-interesser ikke er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven, heller ikke selvom mange naboer har skrevet under på en liste eller har samlet sig i en forening, f.eks. en grundejerforening.

På denne baggrund finder Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at klager ikke er klageberettiget i den konkrete sag, idet naboer ikke er omfattet af den kreds af klageberettigede, som opregnes i naturbeskyttelseslovens § 86, stk. 1.

Klager har også påklaget landzonetilladelsen. Denne klage behandles af Planklagenævnet i en særskilt afgørelse. Klagen over landzonetilladelsen er endnu ikke afgjort.

Natur og Miljø tager klagenævnets afgørelse til efterretning.

Nævnets afgørelse findes vedlagt som bilag.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 14: Orientering. Politianmeldelse af spildevandsforhold

Åbent punkt

14 Orientering. Politianmeldelse af spildevandsforhold

05.14.15A00-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	14	

Politisk sagsgang

Natur- og Miljøudvalget orienteres

Resumé

Til orientering har kommunen i dag modtaget en politianmeldelse af kommunens spildevandsforhold.

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- Orientering tages til efterretning.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune er anmeldt for overtrædelse af miljøbeskyttelseslovens § 27 og § 28, der foreskriver, at ved al udledning af spildevand skal der foreligge en tilladelse til at udlede spildevandet til recipienten.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 15: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

15 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	15	

Indstilling og beslutning

Direktøren indstiller, at:

- Punkt 5 – Ændring i BAT's køreplan for rute 10 sendes til orientering i Ældreråd og Handicapråd.
- Punkt 10 – Anlægsbevilling til opgradering af brandsikkerheden i plejeboliger på Bornholm spor 1 sendes til orientering i Ældreråd.

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:

Godkendt.

Punkt 16: Gensidig orientering

Åbent punkt

16 Gensidig orientering

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-11-2021	16	

Natur- og Miljøudvalget den 2. november 2021:
Orientering modtaget.

Punkt 101: Lukket

Punkt 102: Lukket

Punkt 103: Lukket

Punkt 104: Lukket

Punkt 105: Lukket